

Kőszegi Regula - Miszlivetz Ferenc FTI-iASK főigazgató beszéde elhangzott a Bencés rendház átadóán 2020. szeptember 07-én, Kőszegen

Az egykori Bencés rendház és majdani gimnázium Kőszeg belvárosának is a szívében áll. 1948 június 16-n egyetlen tollvonással zárta be és államosította a kommunista pártállam 6500 általános iskola, 113 gimnázium, közel 100 tanítóképző társaságában. Egy ideig a járási tanács költözött az épületbe, majd lakásokat alakítottak ki benne. Egyik kísérlet sem bizonyult hosszú életűnek, az épület nem tűrte az erőszakot.

Benedictinus omnia aptus – a bencés mindenre alkalmas - tartja egy szólás. A kommunizmus apparátcsikjairól nem szól hasonló népi bölcsesség.

A 18. sz. végén II. József feloszlatta a bencés rendet. Úgy gondolta, nem voltak elég hasznosak az állam számára. 1802-ben Ferenc császár a tanítás feltételéhez kötötte működésük újra engedélyezését. A jezsuitákat pótlendő, a forradalmi és napóleoni eszmék ellen fel kellett vértetni az ifjúságot.

Ora et labora et lege

Az *Imádkozz, Dolgozz és Olvass!* intelmei a 19. századtól kiegészülnek a *Taníts!* parancsával. A jezsuita rend feloszlását követően az iskoláiról akkora már híres Kőszegen először a piaristák veszik kézbe az oktatást, hogy aztán 1815-ben jöjjenek a bencések. Egészen 1948 június 16-ig az ő szellemük uralkodik a városban: megszűnik a vallási türelmetlenség, előtérbe kerül a helyi, városi közösség, a gyengék és erősek számára egyaránt elfogadható *modus vivendi* keresése. a német nyelv monopóliumát felváltja a német-magyar kétnyelvűség. Az immár tanító rend új identitást hirdetett: tudatosan ápolta a magyarság tudatot. (Olyannyira, hogy később Bécs a szabadságharc előkészítésével vádolta őket). Ami a legfontosabb: a bencéseket a való világ jobban érdekelte a dogmáknál és hittételeknél. A tudáson és bölcs belátáson alapuló cselekvő szeretet, a tolerancia, a befogadás, a közösségi élet, a szellemi és testi munka arányos elegye, az önmagad szüntelen tökéletesítésének halk de határozott parancsa közel másfél évszázadig sugárzott ki a városi életre.

1990-ben az épület visszakerült a bencésekhez, akik a városba visszatérő verbita atyákra bízták működtetését. Kitartó kísérletek ellenére nekik sem sikerült élete lehelni az egyre üresebben és reménytelenebbül tatóngó méreteiben impozáns székházba.

Amikor jó fél évtizede megkerestem Asztrik püspököt, az akkori pannonhalmi főapátot a hírrel, hogy több más épülettel együtt a volt rendház is felújításra kerül, elkezdtük a máig tartó töprengést egy közös munka lehetőségéről a Kőszeg - Pannonhalma tengelyen.

A bencés szerzetesség az európai kultúra egyik legfontosabb alakítója és mai napig hordozója. A monostorok a korai középkortól az oktatás, a tudomány, a gyógyítás központjai lettek, természettudományos és zeneelméleti munkák sora tanúskodik az antik tudás sikeres átmentéséről.

Ezzel a mai gesztussal talán sikerül nyilvánvalóvá tenni a bencés flow töretlenségét. Nursiai Szent Benedek öröksége már-már végzetesnek tűnő hosszú szünet után tovább

hagyományozódik. A Benedict Hotel nem hitéleti és nem is oktatási központ, de az épületet megmentő törekvések abból az Európa Házból indultak útjukra, ami már hosszú ideje a bencés hitvallás szellemiségével rokon elveket követő világi intézet főhadiszállása.

A folyamatosság ugyan látszatra megtört, valójában azonban töretlen. A felszín alatti hajszálgökökreből, szívünk vágyaiból, ismert vagy még felszínre hozandó kulturális örökségünkből táplálkozik.

A függetlenség szelleme és az összekapcsoltság ereje

Gondolt-e arra Szent Benedek a Monte Cassino-n, hogy regulái 1500 év múltán is követőkre találnak?

Vajon mit gondolt István király, mikor a Szent Márton hegyére építkező bencéseknek biztosította a pápa felügyelete alá tartozást, kivonva ezzel Pannonhalmát a középkori (és máig tartó) honi hatalmi játszmákból?

Sejthette-e a jó három évtizede Kőszegre vetődött fiatalember és vele tartó barátai-kollégái, hogy a város ellenállhatatlan varázsát adó épületei közül is kiemelkedő bencés ház milyen feladatokat és kihívásokat tartogat a számukra?

Tudta-e akkori mentora, Hankiss Elemér, hogy milyen szálakat köt össze, amikor elvitte őt Pannonhalmára találkozni Asztrik püspökkel?

Életünk Pannóniában a sűrített történelem e különös, csodálatos és megfoghatatlan kelyhében ezer szálon kapcsolja össze sorsunkat, többnyire láthatatlanul. Mégis vannak kegyelmi pillanatok, amikor feltárul, láthatóvá válik ez a szövedék.

Ebben persze jó sorsunk és szerencsénk mellett a földön és az archívumokban két lábon járó történész és levéltárosok kollégáink és kolléganőink vannak igazán segítségünkre - az épületeket újjávarázsoló építészekkel műemlék-szakértőkkel egyetemben.

A tudásvágy és a hit, a kézzelfogható, feltárulkozó, épületekben és köztereken megtestesülő spiritualitás összeköt minket, reményt ad és megerősítheti szívünket ezekben a felforgató és felfordult időkben. A gyorsan terjedő káoszban a rendet ma is, mint másfél évezrede a lelkünk mély kútjaiból feltörő regula iránti vágy kezdheti el újrateremteni. Egyetlen határozott lépés a jó irányban és a káosz elkezd renddéz alakulni.

Stabilitas loci

Ezt a lépést tette meg i.sz. 530 körül a közösségi élet szentje, amikor Dél-Itáliában megalakította kolostorát, megszervezte annak rendjét és nekifogott regulája megírásának. Ez a mikrokozmosz nagy hasonlatosságot mutat Pannonhalma és Kőszeg rendjével: dolgozz szüntelenül önmagad tökéletesítésén; légy befogadó a rászorultakkal, a gyerekekkel, az idegenekkel szemben; életed programja legyen egyszerű és épüljön a keresztény értékekre;

de soha ne add fel a magasabb szintű szellemiség igényét; találd meg a szellemi és testi munka egyensúlyát; legalább napi két órát olvass!

Benedek bár mindig az Istenről beszélt, a tettek embere volt. Nagy lépést tett az önellátó gazdaság modelljének megteremtése felé - ha Pannonhalmára nézünk, látjuk ennek eredményét. Sokat meríthetünk ebből a kaotikus világ felé fordulásból a mai pandémiás, koronás időkben.

A bencés missziók rendre kolostor alapításával kezdődtek. Most egy volt rendház és kollégium válik szálláshellyé egy olyan városban, amiből nem vezett ki a bencések szellemisége.

A Kőszeg KRAFT Bencés dimenzióval bővül, a most induló Pannon KRAFT Pannonhalmát az iASK-FTI első számú szövetségesévé teheti. Régióink - Pannonia Superior - megújulása nem korlátozódhat utak, vasutak, fenntartható energiaforrások fejlesztésére (bár szívesen látnánk már megvalósulva őket).

A társadalmi kohézió fenntarthatósága közös örökségünkben rejlik. Nem tudhatja ezt senki jobban a bencés rend tagjainál. Mi is kezdjük már kapisgálni (capisco) itt a kőszegi műhely falai között.

Olvass, töprengj, cselekedj! Ezt üzeni a megújult épület, ami egy valódi összefogás szép és reméljük követhető-követendő példája.

Köszönjük, hogy eljöttetek ide, hogy osztozzanak örömünkben és reményünkben, hogy nem dolgoztunk hiába.

Köszönet illet mindenkit, akinek hite és tudása nélkül ma nem állhatnánk és ünnepelhetnénk itt.